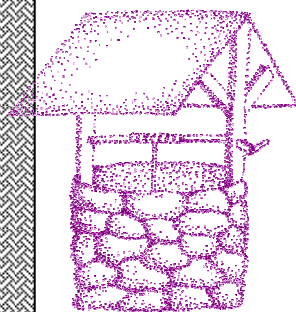

דמשק אליעזר

יו"ל ע"י וועד להוצאת כתבי ר' אלכסנדר אליעזר קנאפפלער שליט"א

בן מוה"ר רבי יצחק נפתלי קנאפפלער זצ"ל, אבדק"ק טשילע יצ"ו, ומח"ס "קני המנורה"

ונכד הגה"צ ר' רפאל אהרן קנאפפלער זצוק"ל הי"ד, אבדק"ק טיניע, ומח"ס "מנורת אהרן"

גליון בדברי תורה ובהלכה ואגדה, פנינים יקרים לכבוד שבת קודש וכו' ובדברים העומדים ברומז של עולם

• ערב שב"ק שמיני ז"ך ניסן תשפ"ה לפ"ק - שנה י"ב גליון י' (רב"ג - 223) •

למה אין מברכין "שהחיינו" על מצות "ספירת העומר"

על השאלה שדנו בפוסקים למה אין מברכין
"שהחיינו" על מצות ספירת העומר, עלה
במצודתי ללקט נפזרים מדברי הראשונים
כמלאכים, ודברי גדולי האחרונים, וקמא
קמא דמטא לידי הועתק בדפים הבאים.

וכל מי שיש לו להוסיף על זה נא להודיענו,

ושכרו כפול מן השמים

הערות והארות מתקבלות בחיבה

- ❖ Rabbi Alexander Knopfler • 1564 - 48 STREET • Brooklyn N.Y. 11219
- ❖ Tel: (917) 755-4864 • Fax: (718) 437-3388 • Email 7554864@gmail.com

למה אין מברכין "שהחיינו"

על מצות "ספירת העומר"

מגילה דחם רחמנא עלן ופרוקינן. ופדיון הבן שמברך אבי הבן שהחיינו לפי שיצא בנו מספק נפל. דכל ששהה שלושים יום באדם אינו נפל. וספירת העומר אין בו זכר לשום הנאה אלא לעגמת נפשנו לחורבן בית מאויינו. עד כאן לשון הרב ז"ל.

טעם שונה לגמרי מצינו בספר האשכול (הל' פסח דף קנ"ט ע"א, בזה"ל: ולא נהוג עלמא לברוכי שהחיינו על ספירת העומר דקא נפקינן בזמן דמברכין אכסא דיום טוב, עכ"ל).

טעם שלישי הביא בספר מהרי"ל (מנהגים, הלכות ספירת העומר) בשם רבו המהרא"ק [מהר"א קלוזנער]: מאי דאין מברכין שהחיינו על ספירת העומר, דאינו אלא כמכשירי מצות, דעיקר מנינא משום רגל דשבעות, ועדיין לא הגיע סוף שבעה שבועות, עכ"ל.

וכן כתב ברבינו ירוחם (תולדות אדם וחוה נתיב ה' חלק ד' דף מ"ד טור ד') וזה לשונו: ספירת העומר אין מברכין שהחיינו על ספירת העומר ואפילו שהיא מצוה הבאה בזמן לזמן כתב בעל המאור הטעם משום שהיא עגמת נפש בחוצה לארץ שאין אנו מקריבין עומר ויש נותנין טעם אחר שאין אנו אומרי' זמן לפי שאין אומרי' זמן אלא על דבר שהוא גמר המצוה וזה אינו נגמר עד ארבעי' ותשעה יום וזה אינו נראה דהא סוכה אינו נגמר עד לאחר זמן, עכ"ל.

וכעין זה ביאר באורך בשו"ת מהרלב"ח (סימן ס"ב), וזה לשונו: נשאלתי לבאר לי שכתב הר"ן ז"ל בפירו' ההלכות בסוף סוכה כשבא לתת טעם למה מברכין על קצת מצות שהחיינו ולא על קצתם כתב וזה לשונו וצ"ע למה אין מברכין זמן על ספירת העומר וראיתי מי שכתב שאם לא ספר בלילה לא יספו' ביום כדתנן וכו' ומשום הכי לא אמרינן ביה זמן ע"כ. והנה הקושיא בכאן מבוארת דאין הוי טעמא האי דינא דאם לא ספר בלילה לא יספור ביום

הבעל המאור (פסחים כח.) כתב ז"ל: ובספירת העומר יש ששואלין מה טעם אין אנו אומרים בו זמן ועוד מה טעם אין אנו סופרים בלא ברכה ביום טוב שני של פסח כדאמרי' לענין סוכה בשמיני ספק שביעי מיתב יתבינן ברוכי לא מברכין מפני שברכת הסוכה עומדת כנגד קדוש היום ה"נ ברכת העומר עומדת כנגד קידוש היום ונימני נמנאי ולא ליברך ברוכי ועוד מה טעם אין אנו סופרין שתי ספירות מספק כמו שאנו עושין שני י"ט מספק וכללו של דבר אין לנו להחמיר בספירת העומר שאינו אלא לזכר בעלמא והכין אסיקנא בדוכתא במנחות דאמימר מני יומי ולא מני שבועי אמר זכר למקדש הוא ואף על פי שאנו מונין ימים ושבעות מנהג הוא בידינו אבל להטעינו זמן אין לנו ועוד שלא מצינו ברכת זמן אלא בדבר שיש בו שום הנאה כגון נמילת לולב שהוא בא לשמחה ותקיעת שופר לזכרון בין ישראל לאביהם שבשמים ומקרא מגילה דחם רחמנא עלן ופרוקינן ופדיון הבן שמברך אבי הבן שהחיינו לפי שיצא בנו מספק נפל דכל ששהה שלושים יום באדם אינו נפל ולספירת העומר אין בו זכר לשום הנאה אלא לעגמת נפשנו לחורבן בית מאויינו, עכ"ל.

והרשב"א בתשובותיו (חלק א' סימן קכ"ו) כתב לאמר: שאלתם עוד מפני מה אין אומרים שהחיינו על ספירת העומר בלילה הראשון? ומפני מה שלח צבור אומר הברכה בקול רם שהרי אינו בא להוציא שום אדם שכל אחד ואחד חייב לברך לעצמו ואין אחר יכול להוציאו?

תשובה תחלת כל דבר דע ששליח צבור מוציא את השומעים שהשומע כעונה ואפילו לכתחלה... ולענין זמן כבר נשאלה שאלה זו לראשונים, וכתוב עליה בספר בתשובת השאלה שלא מצינו ברכת זמן אלא בדבר שיש בו שום הנאה. כגון נמילת לולב שהוא בא לשמחה ותקיעת שופר לזכרון בין ישראל לאביהם שבשמים ומקרא

לשלא יברך שהחיינו דכפי השכל האי דינא לא שייכי בהכי מידי ואי שייכא אדרבה אית לן למילף מיניה דלאו דוקא למברך שהחיי' בלילה הראשון אלא אף בכל לילה ולילה מברך. ועק"ל דלפום האי טעמא במקדש שהיה לולב ניטל כל ז' לא יברך שהחיינו דלילה לאו זמן לולב הוא ואם לא נטל ביום לא יטול בלילה והדין הזה לא הוזכר בשום מקום. וליישב הלשון כפי הנראה לעניות דעתי אקדים הקדמה אמיתית והוא שחילוק יש בין מצות ספירת העומר בכל לילה למצות אחרות שהאדם מחויב בהן בימים סמוכים כל יום ויום, במשל מצות נטילת הלולב בז' ימי החג במקדש דהתם ביום הא' עשה מצוה שלימה אלא שחוזר ועושה אותה בימים האחרים וכל יומא ויומא עבד מצוה שלימה. אמנם ספירת העומר אינו כן ולאו כל לילה ולילה עבד מצות שלימה דעד תשלום כל הארבעים ותשעה לילות לא נשלמה המצוה, וחלק המצוה המוטל עליו בשעתה הוא דעבד כל לילה, ועל פי זה אומר שהמברך על שהגיע לזמן חיוב עשיית המצוה צריך שתהיה מצוה שיוכל לעשותה כולה באותו הזמן שהגיע לו מיד וכו', עכ"ל.

גם בשו"ת שיח יצחק (סימן ק"ז) דן בענין ברכת שהחיינו על ספירת העומר, וכתב וזה לשונו: בהא דהעלה הר"ן בסוכה סוף פרק לולב וערבה [כ"ב ע"ב מדפי הרי"ף], שאין מברכין שהחיינו על ספירת העומר, לפי שהוא בלילה. ובאליה רבה ס' תכ"ז [אות א'], הביא חקירה אמאי אין מברכים שהחיינו בקידוש לבנה, והרי אין רשאי לקדשה רק בלילה (כ"ל שלמי הגיבורים על המרדכי ברכות ריש פרק אלו דברים [סק"א] מהר"ם שמע בשם רבינו משה מפליי"ז וכו', ואין מקדשין אלא עד שתהא זריחתה ניכרת ע"ג קרקע, וכ"כ א"ז דכה"ג הוי לילה לכל דבר), וש"מ דלא כהר"ן ז"ל. וכן מנר חנוכה קשה עליו, והארכתני במקום אחר בזה, עכ"ל.

ועיין בספח"ק קדושת לוי (בסוף פ' נשא) שכתב: "נראה לבאר מפני מה על מצוות ספירת העומר אין מברכין "שהחיינו" וכו' דהנה ידוע כשהיו ישראל במצרים היו משוקעים במ"ט שערי טומאה והקב"ה ברורו"ה גאלם ממצרים כדי לקרבם תחת כנפי השכינה ועל זה הוצרך להם לספור ז' נקיים, ובלא זה לא היה באפשר לקרבם

תחת כנפי השכינה וכו', ונמצא שהיו מצפים תמיד מתי יעבור המספר ויגיע הקירוב ותמיד היה רצונם לכלות ימי הספירה, ואם היה באפשר לכלות ימי הספירה ברגע אחד אזי מה טוב ומה נעים היה להם, ונמצא לפי"ז אין שייך ברכת שהחיינו על זה".

ובבאר היטב (סימן תפ"ט סוף אות ה') כתב: והא דאין מברכין זמן אספירה לפי שליכא שמחה והנאה בדבר. אחרון, ועי' חק יעקב, עכ"ל. ובאמת כי דבר זה נפתחו בראשונים, וכמו שהעתקתי דבריהם למעלה. וגם בספר פסקי תשובות (סימן תפ"ט אות ד') נמשך אחריו, ולא דק. ובאמת בחק יעקב שציין עליו הביאו בשם הראשונים, וזה לשונו (באות ז'): והא דאין מברכין זמן אספירה לפי שליכא שמחה והנאה בדבר, כן כתבו הראשונים, ובמהרי"ל כתב טעם אחר, ועיין בלבוש, ועיין בר"ן סוף סוכה, וברדב"ז סימן רצ"ו, עכ"ל.

וזה לשון הלבוש (סוף סעיף א'): ואין מברכין זמן על הספירה, משום שהספירה הוא משום צורך יו"ט וסמכין אזמן דרגל: *הג"ה ועיין סימן תל"ב סעיף א': ועוד יש טעם אחר, משום שטעם הספירה הוא שצונו הש"י לספור שבועות וימים עד יום חמישים יום שיצאו ממצרים שבו יהיה מתן תורה, כאדם המצפה וממתין על יום המוגבל לו לתת מתנה מרובה או דבר אחר שישמח בו, ומקווה ומייחל מתי יהיה אותו היום אשר חפץ בו, כן צוה הש"י לספור כל הימים והשבועות עד היום שקיינוהו הוא יום מתן תורתנו לחבב עלינו את התורה, ולהראות שהיא חביבה עלינו יותר מיום הגאולה של מצרים והוא עיקר היום שקיינוהו, וא"כ הספירה הוא בעבור תוחלת הממושכה שאנו מראים שיאריך לנו הזמן עד יום מתן תורה, ובכל יום אנו מברכין ומשבחין שהגיע אותו היום ונתקרב יום מתן תורה, וא"כ איך נברך זמן על הספירה ועדיין לא הגיע היום שקיינוהו שהוא עיקר השמחה שהוא מתן תורה, שהרי אין מברכין זמן אלא על דבר ששמחין בו ובספירה אין בה שמחה, לכך אין מברכין זמן. הג"ה וע"ל סימן רכ"ג [ס"ז], עכ"ל.

ובפסקי תשובות (שם) הביא עוד טעם, כי ימים אלו הם ימי דין, כי לכן בא העומר מן השעורים כדכתיב (פ' ויקרא) ואם תקריב מנחת ביכורים וכו', ועל העומר הכתוב מדבר.

ועוד חזון למועד בעזהשי"ת להאריך יותר בזה, וכעת אשים קנצי למילין.

בסייעתא דשמיא • ובעזרת השם יתברך

מודעה חשובה

הנני להודיע כי ביום א' טהרה

ערב ר"ח אייר תשפ"ה

יתקיים בעזהשי"ת כרגיל

המנין לאמירת תהלים

בבית המדרש באבוב

15 Ave. - 48th Street

בשעה 5:00

אחצ"ה

פועל'ט אויס אלעס גוט'ס אמן ואמן